

Det ærede Medlem for Københavns 6te Valgkreds (Hammerich) anbefalede Forslaget, men mente dog, at vi stode paa et ganske uklaret Grundlag, at Opgaven ikke var løst, og brugte endog saa stærkt et Udtryk, som at det for Rigsdagslokalernes Vedkommende næsten trænger til at komme i Smeltediglen paa ny. „Vi kunne bruge Jørgensens Plan“, siger det ærede Medlem for Viborg Amts 2den Valgkreds (Sveistrup), „men vi kunde faa noget bedre“. — Naar man samler Indtrykket af alle disse Udtalelser og dertil føjer, at selve de sagkyndige, Arkitekterne, gennem deres Forening have hævdet, at Opgaven er uløselig, som den er stillet; at der ikke hos Lægmand Landet over er nogen instinktmæssig Fornemmelse af, hvad det er, man vil, og hvorledes det kan naas; og at Pressen endelig fra Dag til Dag er kommen med stadig ny, vekslende Forslag til Løsning af Opgaven, kan det ikke nægtes, at man faar Indtryk af, at hele Sagen ikke er gennearbejdet endnu, ikke har naaet det Punkt, hvor man kan sige, alt er saa klart, at vi kunne tage en Beslutning. Derfor er jo ikke det Arbejde spildt, der hidtil er gjort. Den Konkurrence, der er udskreven og har fremkaldt saa mange dygtige Arbejder, har jo i alt Fald haft den Betydning at have begyndt paa at bringe det klarere Overblik, man hidtil har savnet, over, hvilke Veje der er de naturlige, naar Opgaven skal løses. Selv om man derfor i Øjeblikket ikke kan komme til Ende med Sagen, er der ingen Grund til at fortryde, hvad der er gjort.

Naar jeg skulde indvende noget mod den foreliggende Plan, vil jeg sige, at den forekommer mig alt for behersket af Traditionen. Traditionen er en Magt, man maa respektere; hvad der arbejder sig frem i et Folk, har sin blivende Livsret, men man maa nødig opfatte Traditionen som en stædig Fastholden ved noget en Gang givet rent ydre. Man kan let derved komme til at gøre Uret mod det, som i mere ægte Forstand er Traditionens Krav. Naar man f. Eks. er gaaet ud fra, at Bygningerne netop skulde opføres paa den Firkant, hvor Slottet før har ligget, og naar man er gaaet ud fra, at Rigsdagen nødvendig skulde være knyttet til dette Slot, er det i begge Tilfælde let den falske Respekt for Traditionen, der kommer til at sejre over den ægte. Den sunde Tradition ligger ikke i Gentagelsen, men deri, at det er det samme Folk, der i hvert Øjeblik i Kraft af sin ejendommelige Natur og i Overensstemmelse med

sig selv, løser sine Opgaver saaledes, som dette Øjeblik kræver det. Den usunde Tradition er den, som goldt hæfter sig til en Fortid, man har udviklet sig bort fra. Man behøver ikke at være bange for, at der skal ske noget virkeligt Brud paa Traditionen, selv om noget ganske nyt og ukendt vokser frem, naar det blot er det samme Folk, der lægger sine levende Kræfter ind deri. Derfor mener jeg, det rigtige Standpunkt vilde have været dette, at fri sig for alt Hensyn til, hvad der havde været, for blot at se paa, hvorledes de Opgaver, der stillede, nu bedst skulde og kunde løses. Vi ere først nu komne til Erkendelse af, at det er den Vej, der er den rette. Vi gik, den Gang vi i 1903 forhandlede om Sagen, med Hensyn til dens Gennemførelse i Grunden i Blinde, uden rigtigt Blik for de forskellige Fremgangsmaader, der var at vælge imellem. Kun eet blev da ogsaa den Gang slaaet fast, nemlig, at Christiansborg skulde genopføres, men hvorledes det skal ske, have vi paa ingen Maade fastslaaet, her staa vi ikke bundne. Naar da den Plan, der i Øjeblikket foreligger, paa saa mange Punkter har været Genstand for Kritik, en Kritik, som hos en af de Talere, der have holdt paa den, endogsaa har været saa stærk, at Anbefalingen forekommer mig meget at ligne Anbefalingen for Kniven, der var saa udmærket, blot den fik et nyt Blad og et nyt Skaff, det vil sige, naar selv de, der holde paa Forslaget, mene, at det i væsentlige Henseender maa omarbejdes, hvad den indre Ordning angaar, for at blive tjenligt, og naar der i Virkeligheden kun bliver en Skal tilbage som Genstand for Anerkendelsen, og Anerkendelsen kun bliver en Formening om, at man, som det er gjort paa Planen, uden at krænke nogens Værdighed kan lægge Rigsdagens Lokaler i den ene Fløj af Slottet — saa forekommer det mig, at der heller ikke i det enkelte er saa fast og anerkendt et Grundlag at bygge paa, at vi ere modne til at tage en Beslutning. Jeg tror, denne Sag trænger til en fornyet Undersøgelse og Gennearbejdelse ud fra de Erfaringer, der nu ere indvundne. Jeg er enig med en tidligere Taler, der bebrejdede Arkitekterne, at de først i den 11te Time ere komne med deres Indsigelser. Det havde været deres Opgave lynsnart at være paa Pletten, saa snart Programmet forelaa, og Konkurrencen udskreves, og, hvis de virkelig mente, at Opgaven var uløselig, som den var stillet, saa straks at møde med deres Protest.